

Innspill på møtet med utvalget 19. februar 2026

Innspill til det etiske rammeverket for Statens Pensjonsfond Utland / tema klima og miljø fra Norsk klimanettverk

Norsk klimanettverk er et bredt nettverk av bekymrede medborgere fra ulike deler av samfunnet som vil gjøre mer for å bevare et stabilt klima og ta vare på naturen. Siden 2010 har vi på ulike måter engasjert flere til å gjøre mer på forskjellige arenaer – ofte innenfor kultur som inviterer til åpent å reflektere over egne standpunkter og samfunnets. Vi jobber også tett med bekymrede ungdommer i mange andre europeiske land gjennom Erasmus-prosjekter.

Ansaret for klima og miljø må løftes eksplisitt i det etiske rammeverket

Innspillet legger vekt på endringer i overordnet rammeverk. Det som er tydelig uttalt, gjør rammeverket til et bedre og mer effektivt styringsverktøy for virksomheten. Det har skjedd mye i Oljefondet fra tidlig 2000-tallet til nå. Det er veldig bra! Når utvalget nå skal vurdere og foreslå endringer i det etiske rammeverket og relevante deler av den ansvarlige forvaltningen av pensjonsfondet er det dette vi vil løfte fram:

Statens pensjonsfond utland (SPU) må tydeligere forpliktes til å investere i tråd med et stabilt klima og intakt natur, fordi klima- og naturkrisen utgjør en systemisk og langsiktig finansiell risiko. Det er ikke et politisk spørsmål i denne sammenhengen, men et forvaltningsspørsmål.

1. Klima og natur må løftes fra hensyn til forpliktelse

SPUs etiske rammeverk må tydelig forplikte fondet til investeringer som er forenlige med et stabilt klima og intakt natur – ikke bare unngå skade.

2. Klima- og naturkrisen er en finansiell risiko, ikke et politisk spørsmål

Krisen utgjør en systemisk og langsiktig risiko for avkastning og verdiskaping, og må derfor håndteres som en kjerneoppgave i forvaltningen.

3. Med makt følger ansvar – SPU må bruke sitt handlingsrom

Som en av verdens største kapitalforvaltere og forvalter av fellesskapets midler, har SPU både legitimitet og ansvar for å gå foran og bidra til langsiktig, bærekraftig verdiskaping.

Finans og kapitalforvaltere har makt – og dermed også ansvar

Finans har enorm makt og kraft til å gjøre store endringer raskere enn mye annet. Vi er mange som kjente på et stort håp for 10 år siden da blant annet Mark Carney som leder for Banc of England sa at finans kan redde verden. Flere norske kapitalforvaltere og Finans Norge sa seg enige.

I dag har vi et samfunn som lever av kapital, en finansøkonomi – der vi tjener penger på penger. SPU er et godt eksempel på det. I dag sikrer vi framtidig velferd først og fremst gjennom kapitalavkastning – ikke produksjon av olje og gass. De store globale selskapene er blant de sterkeste maktfaktorene i samfunnet – globalt og nasjonalt. I mange land har de nesten ubegrenset innflytelse og myndighetene tjener disse store selskapene framfor folket. Dette er et stort samfunnsproblem. Når kapital og finansbransjen har så stor innflytelse, følger det også et ansvar.

SPU representerer fellesskapet (eierne)

De fleste målinger viser at rundt 80 prosent av befolkningen i Norge er bekymret for klimaendringene (25 -30 % er svært bekymret). Internasjonalt viser data at et overveldende og stort flertall mener at myndighetene må gjøre mer. Når Statens pensjonsfond utland forvalter fellesskapets midler, er det rimelig å forvente at fondet også reflekterer folks bekymringer. (*Ipsos, Cicero, Opinion, Kantar og One World Data*)

Vi erkjenner at SPU ikke skal drive politikk. Fondets hovedformål er størst mulig avkastning for fremtidige generasjoner. Men fondet er statlig, og det representerer fellesskapet. Når klima- og naturkrisen utgjør en så overveldende og systemisk risiko, er det ikke et politisk spørsmål – det er et forvaltningsspørsmål.

Ansaret innebærer også et ansvar for verdiskapning i fremtiden

Brundtland kommisjonen løftet frem ansvaret for fremtidige generasjoner. I dag vet vi at syv av ni planetære tålegrenser er overskredet. Flere av jordens livsoppretholdende systemer er under press. Dette er ikke hypotetiske scenarioer – det er en utvikling som allerede påvirker samfunn og økonomier - og det vil ramme flere og sterkere i uoverskuelig framtid.

Klimakrisen er også en intergenerasjonell krise. Barn som vokser opp nå vil møte langt flere ekstreme hendelser enn tidligere generasjoner. Dette er ikke langt inn i fremtiden. Det gjelder barn som allerede er født. De har bidratt minst til krisen, men bærer størst byrde.

Redd Barnas rapport *Born Into The Climate Crises 2.0* viser tre scenarier for barn i ulike deler av verden. Avhengig av om det blir 1,5 -2,7 eller 3,5 grader varmere vil det påvirke om de vil møte to eller sju ganger flere hetebølger, flom, tørke, skogbranner og avlingssvikt enn deres besteforeldre.

Når Norge forvalter verdens største statlige investeringsfond, det vil si har så store finansielle muskler og kraft, kan vi ikke se bort fra dette ansvaret. Dette ansvaret bør tyngre og veie tungt.

Den største risikoen for fremtidige generasjoner er kortsiktige beslutninger

Noen vil hevde at strengere krav innebærer risiko. At det er problematisk og risikofylt for SPU å ikke kunne investere i store globale selskaper som i noen tilfeller også gjør etisk og moralsk dårlige valg.

En undersøkelse fra USA i 2013 viser at CFO-er i store selskaper prioriterer å møte forventede kvartalsresultater fremfor til og med best-interest beslutninger for eget selskap. (*Gleeson-White:*

Six Capitals, 2020) Å investere i disse selskapene gir ingen garantier, men kan bety større risiko og skape systemisk sårbarhet som vi ikke er tjent med.

Flere pensjonsfond viser at grønne aksjefond gjør det veldig bra igjen – det er ikke politikk. Et annet eksempel er den globale kampanjen disinvest–divest i selskaper fra Sør-Afrika på 80-tallet som bidro sterkt til apartheids fall og med Mandela til en sunnere økonomisk vekst.

Klima- og naturkrisen er en forvaltningsrisiko – det er ikke bare idealisme eller politikk

SPU har allerede vist at aktivt eierskap og etiske vurderinger kan kombineres med god avkastning. Spørsmålet nå er om rammeverket tydelig nok speiler den virkeligheten vi står i.

Når fondets formål er å sikre fremtidige generasjoner, må klima og natur løftes eksplisitt som en del av denne forpliktelsen. Å investere langsiktig betyr også å investere i grunnlaget for liv og verdiskaping.

Klima- og naturkrisen er ikke bare et moralsk spørsmål – det er en strukturell risiko for kapitalen selv. Vi kan aldri spise verken olje eller penger.

All økonomisk aktivitet hviler på naturens stabilitet. Å ta dette inn over seg er ikke idealisme – det er ansvarlig forvaltning og må komme enda tydeligere fram i rammeverket og helt øverst. Det vil gjøre alle beslutninger enklere og bedre for framtidens generasjoner som også skal leve av noe.

Anbefaling

SPUs etiske rammeverk i dag sier at fondet skal ta hensyn til miljøet og samfunnet rundt seg og unngå å investere i selskaper som medvirker til alvorlige krenkelser av grunnleggende etiske normer. Dette må bli mer forpliktende i det overordnede rammeverket slik at det ikke bare handler om å unngå skade og ta hensyn til, men om å sikre at investeringene er forenlige med et stabilt klima og intakte naturgrunnlag.

Norsk klimanettverk

v/ Heidi Helgestad

hei@norskklimanettverk.no

<https://www.norskklimanettverk.no>